

Toýda / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 января, 2025

Toýda / hekaýa TOÝDA

Hekaýa

Men ony ilkinji gezek on baş-on alty ýaşly ýetginjek mahalyň gördüm. Görüşüm ýalam aşyk boldum. Tutaşdym, lowladym, ýandym, bihuş bolup söydüm. Onuň görkli synasy, ýalkym atyan husny jemaly, ýuka gabaklary, okarasynda mähir çaykanyp ýatan gara gözleri, pökgerip duran dodaklary, ter ýaňaklary, ak alkymy... ýüregimiň bir ýerinde öň görlüp-eşdilmedik bir süýjılık döretdi-de, entirekläp ýören akylsyz bendiwana döndüm.

Ol iki-üç aýlykda goňsy obalaryň birinden biziň obamyza, iki köçe gaýramyzda ýasaýan Hekim agalara gelin bolup düşüpdi. Nesibe ony Hekim aganyň äpet ýük ulagyny sürüyän ogly Tagana ömürdeş etmek üçin getiren ekeni. Ýogsa, Tagan kim, o kim?! Tagan bilen onuň bir ýassygy paýlaşyp, bir öýden örlemegini-hä däl, ikisiniň bir köceden ýöremegini hem näler islämok welin, elimden geljek zat ýok.

Şonda-da söydüm. Birbada ýaşyryň söydüm. Hekim agalaryň şo çaka çenli bardygy-ýokdugy meň üçin des-deň bolan köne tamy mukaddes bir öye öwrüldi. Ol öyi zynatlap ýören uz ýaşmakly, bars bilek gelin bolsa oglan höwesimdäki ham hyýallaryň, arzuw-islegleriň çür başyna çykdy. Şoň üçin olaryň öýleriniň töwereginde kän gaýmalap başladym. Şoň üçin ähli oý-pikirlerim bilen gapylan garaklarymy olaryň gapysynda amanat goýdum. Girse-çyksa, bärşine bakdyryp, ünsüni çekmek üçin, iň bolmandan golaýdan synlamak üçin pelesaň urdum, heläk boldum.

Bir gezek mellekleriniň aýagujundan geçýän akar ýapdan suw aljak bolup durka tasdan-da baryp: "Getir bedräňi, suw daşap bereýin" diýipdim. Başarmadym. Sussum basyllyp, bognum ysmady. Başga bir gezek gapylarynda pete-pet gabat gelende bogazymy arçap, özüme zor salyp, salam berdim. Ýaşmagynyň astyndan baş atyp, salamymy alyp-almanka:

– Hekim aga barmyka? – diýip soradym. Şonda:
– Hekim agany nädersiň? – diýip, arkamdan bir ses eşidildi.
Görsem, iki ädim golaýymda egreliп, iki elini arkasyna tutup,
ýaşulyň özi ýüzüme jiňkerilip dur. Amanat mülke giren gündiz
ogrussy ýaly şagga der basdy. Aljyrap, salamy-beýlekinem
unudyp:

– Hekim aga, Tagan ýokmudy? – diýip soradym.

Hekim aga meniň kimiň ogludygyny tanajak bolup, boýdan-başa
synlansoň:

– Taganmy? – diýdi.

– Howwa.

– Tagan-a işde.

Men gus-gury bolan dodagymy ýalap, içeri ýumlugyp barýan
gelniň kamatyndan gözümi aýryp bilmän:

– Haçan gelerkä? – diýip, Hekim agadan soradym.

– Gün ýerine girmän, Tagan gelmez.

– Hä, bor. Giçlik geläýerin – diýip, o ýerden tiziräk öwüsmek
bilen boldum.

– Tagany nädersiň, haw? Eýgilikmi özi? Bir zat sorajakmydyň? A
biz bar-a, ine. Aýdyber näme habaryň bolsa. Kimiň ogly sen? –
diýip, Hekim aga yzymdan gygyryp galdy.

Bırkı günden Tagan gabat gelip:

– Meni sorap gaýdypsyň-la, how? Keýpinemi? – diýdi.

– Kim? Menmi? Men seni sorapdyrynmy? Behh. Ýok, ýok-la, how.
Başga biridir. Men nämüçin soraýyn? Men-ä bilemok. Men-ä däl –
diýip, haňk-huňk edip, derrew onuň gözüniň öňünden üýtgedim.

Öýleriniň töwereginde Hekim aga bilen Taganyň gözüne kän
ilibersem, eýgiliğiň üstünden eltmejekdigini huşum göcenem
bolsa, bilipjik durdum. Şonda-da maý tapdygym, toý eşiklerimi
geýerdim-de, erkimiň jylawyny islegimiň boýnuna orap, şolaryň
töwereginde köwejekläbererdim. Her gün bir sebäbi bahana
edinip, goňşularynyňka barardym. Güýmenip, dümtünip, her edip,
hesip edip, gögele aklymy aparan şo gelniň nazaryna iljek
bolardym. Nazaryna ilerdimem. Yöne onuň maňa biparhlygyna,
ugrunda oda-köze düşüp ýörşumi aňmaýşyna kejigerdim.
Kejikdigimsaýý utanjyň serhedini, uýadyň çägini unudýardym.

Bir günem gyzar ikindinler olaryň mellegaralaryndaky tuduň

elýeterdäki çybyklaryny ýalaňaçlap, şapbat ýaly ýapraklaryny tänderip, tüýdüşdirip, sary-sadylla yranyň durkam ahmal galyp, Hekim aga üstümi basdyrdym.

– Sen, inim, şu töwerekde bir zadyň ýitirdiňmi ýa meň göwnümemi? – diýip, ol meni burça gabady.

– Göwnüňedir, Hekim aga. Men-ä Ilmyrada garaşyp durdum. Olam geler ýerde gelmedi. Menem ýaman gyssanmaç. Gelip, meni sorasa, aýdaýarsyň-da garaşyp gitdi diýip. Indiden soň gelesem ýok-la – diýdim-de, öňküsinden has agralan gußamy arkamy alyp, ýegşerilip, öýmüze gaýtdym. Şondan soň gündizlerine şo töwerekde kän görünmedim.

Gijelerine welin, ot gorsaýardym. Irgözinden ýorgangala urduryp girerdim-de, uzak gjijeler oglan başymy tükeniksiz hesrete goýan gelniň zaryny çekerdim. Yaşyymyň ondan ep-esli kiçidigine, onuň dokuz-on ýyl ir dünýä inendigine, ýa-da özumiň şonça ýyl giç doglanyma ahmyr edip, tä göm-gök bolup, ganjarýanca aşaky dodagymy dişläp, ah urardym. Üstesine-de Taganyň şo gelniň gyzgyn gujagyna girip, ak gollaryny ýassanyp, sapasyny görýändigi ýadyma düşende tisginip, iki egnimden demimi alybererdim. Ne ölüp bilyärdim, ne-de aýňalyp. Hyýalymda Tagan bilen dikleşip, dünýäde tenha özüme mynasyp saýan bagtymy onuň elinden alardym, bagryma basardym. Tä hyýalym düýse ýazýanca söýerdim, ezizlärdim. Düýşleriň bolsa durmuşdaky ýaly serenjamçysy ýok. Düýşler – biserhet! Düýşde nämeler bolmaýar?

A ol bolsa şo mahallar gün-günden gözilginç bolup barýan düwünçegi goýnunda göterip ýören ekeni. Ilkinji perzendini dünýä getirmek üçin buýsanç hem utanç gatyşykly duýgulara başyny berip ýören ekeni. Elbetde, bu bolaýmaly zatlar. Tagan atly ýapy ýaly pyýada ýanyndan örüp ýörse, täze gelniň ýakyn wagtda eline bäbek aljakdygy düşnükli. Galanam maňlaý işidir. Men onuň topugyna gan degirmän, köňlünü gama basdyryp, gujagy boş gezmegini asla islämokdym. Oňa hakymam ýok. O zatlar meniň islegime bagly hem däldi.

Nähili bolanda-da, şondan soň gözumiň öňünde barha ýognap, gabaryp barýan gelne bolan ýsgym bilniksiz sowap ugrady. Onuň keseki biriniň halalydygyny, bir ojagyň oduna tutaşdyrlyk

bolmak üçin gelendigini, il deňinde köpelip, köl bolmalydygyny boýnuma aldym-da, sessiz gyra çekildim. Başymda tupan turuzyp, ýüregimiň bir ýerinde süýümstik yza goýan o-ojagaz duýgulary bolsa geldi-geçer hasapladyň, baş bermez arzuwlarymy häki bir haýu-höwes saýdym, olary ýetginjekligiň ýelginine ýerden aýagyny üzen boş bolsadylar diýip güman etdim. Şeýdip, öňküje asuda oglanlygyma dolandym.

Soň ýyllar geçdi. Mekdebi gutaryp, şähere gitdim. Uly okuwlaryň birine girdim. Arasynda gulluga gidip geldim. Okuwy tamamladym, hünär aldym. Şäherde galyp, işe ýerleşdim. Öylendim. Aýratyn öý-ojak boldum. Perzende ýüzüm düşdi. Durmuş meni bagt hakdaky aýdymy bilen hüwdüläp ugrady.

Ine, onsoň ýyldyzy duşup, sähetli günü bellendi-de, özümden kiçi inimi öýermeli bolduk. Maşgalamyz bolup, oba toýa gitdik. Toý ýaly gowy zat ýok. Gelnalyjy gelende şatlyk-şowhundan demim tutulyp, huşum göçdi, el çarpyp, tans oýnadym. Kimdir biriniň topar çagany yzyna düşürip, dünýäni unudyp, pul seçip ýörenini gördüm-de, menem pully kisäme el urdum. Işikdäki sekiniň üstüne çykyp, hümer berýän toýçularыň üstünden pul seçip ugradym. Ine, şu ýerde-de:

— Aýuw, ýüwürji-i! Gyý-ýuww! Bärigem seç-ä! — diýen ses eşidildi. Seredip görsem, ters tarapymda goltugy çagaly, etli-ganly, lopbuş aýal elini serip, aldygyna gygyrýar. Yüz-gözler çyrşajyk, iki sany basdaş, tokarja gyzjagaz bolsa onuň eteginden aslyşyp maňa seredip dur. Men on ýyl mundan ozal oglan dünýämi odukdyran Taganyň gelnini şobada tanadym. Gözünden tanadym. Onuň diňe gözü üýtgemän galypdyr. Onuň ozalky kaddy-kamatyndan, tezliginden, sarçlygyndan nyşan galmandyr. Terligini, näzikligini ýitiripdir. Yüzi gaýzygypdyr. Maňlaýyna, ýaňagyna ýygyrt düşüpdir. Ak alkymy goşa bolupdyr, solupdyr, sallanypdyr. Bilekleri has-da ýognap, gerdenleri ýazylypdyr, ýarsypdyr. Döşuniň aýtymy giňäpdir. Galbaň göwüsleri aşak düşüpdir. Birmahalky göze gelüwli, çepiksi bedeni suwly tuluma dönüpdir...

— Biz tarapa-da seç-ä, ýüwürji-i!

Şu ýerde men özumi nä pelek uranyna düşünmän, düşünjegem bolman, nirede duranymy, näme edýänimi, näme üçin şeýdýänimi

büs-bütinleyý unudyp, bir zatlary samyrdap, alňasap, bar pulumy onuň üstünden paýyrdadyp seçmäge başladym.

0ktýabr, 2014-nji ýyl. Mary.

Kakamyrat ATAÝEW Hekaýalar